

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁתַּת כִּי תֵשָׂא

יציאת השבת:

18:05

ירושלים: 18:06

יח' אדר א' תשפ"ב

הפטרה: וישלח אחאב

יציאת השבת ר"ת 18:36

גיליון 656

כניסת השבת:

16:56

ירושלים: 16:52

וְאִם אֵין - מְחַנֵּי נָא

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

משה רבנו בפרשתנו מוסר את נפשו על עם ישראל. אמנם מחד, הוא טוחן את העגל וזורח אותו במים, משקה את העם והורג את עובדי העגל. אך מאידך אינו מאפשר לה' להשמיד את עם ישראל. מגדיל משה ואומר (בפסוק לב): "וְעַתָּה אִם תֵּשָׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתִבָּה". בהקשר לזה מעיר הא"י הקדוש: ודע לך שמושה היה מנח, וכן רמזו בפסוק: "וּאִם אֵין מְחַנֵּי נָא" – אותיות אני מנח. פירוש, נח בזמנו לא פעל די הצורך להצלת בני דורו. עד שהנביא קרה למבול על שמו של נח "מי נח", שהיה עליו לבקש על בני דורו שינצלו ולא עשה כן ואותו הדור נמחו במים. ואילו משה היה התיקון של נח בכך שביקש על בני דורו שינצלו ואילו על עצמו אמר: "וּאִם אֵין מְחַנֵּי נָא".

לכשנעניין נמצא כי בין משה לנח יש דברים משותפים. שניהם ניצלו בתיבה, משה בתחילת חייו הושם בתיבה על פני היאור ואילו נח לקראת סוף חייו נצטוו לעשות תיבה ובה ניצל מן המבול. נח לא מוכיח את בני דורו כיוון שכך הוא מצטוו לבנות תיבה ובדרך זו להעביר מסר לבני דורו. כאשר הם שואלים אותו נח למה צריך תיבה? הוא מודיע להם כי עתיד ה' להביא עליהם מבול אם לא יחזרו בתשובה.

לפי רבותינו, תהליך בניית התיבה ארך מאה ועשרים שנה. זו גם אחת המסקנות של ריבוננו של עולם על אורך שנות חייו של אדם בעולם: "לא ידון... כי יצר לב האדם רע מנעוריו והיו ימיו מאה ועשרים שנה בשגם הוא בשר". "בשגם" גימטרייה "משה" ואכן חייו היו מאה ועשרים שנה. על נח נאמר: "ונח מצא חן בעיני ה'". ואילו ה' אמר למשה: "כי מצאתי חן בעיני". וגם משה אמר: "אם נא מצאתי חן בעיניך". חן זה נח. משה בדרך הבקשה שליו לפני ה' להגן על בני דורו, מזכיר לבורא עולם את התיקון של נח ולכן אני נלחם להציל את בני ישראל ולכן עליך לשמוע לתחינתי. מול הנהגתו של נח, שאומנם היה צדיק, כפי שמעיד עליו הכתוב, אך לא נלחם להציל את בני דורו, עומד משה רבינו שאינו מוותר ומוכן אפילו להימחות מן העולם כדי להציל את בני דורו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו!

שבת היא האות בין עם ישראל לבורא עולם, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", וכן זיכרון היא לישראל 'כי עבד היית בארץ מצרים'. שמירת השבת היא השלט המכריז על הבית כולו כי כאן מדובר בבית יהודי!

יוסף מוקיר שבת

בעיירה אחת גר יהודי ושמו יוסף שעמל קשה לפרנסתו והיה מכלכל את משפחתו בצמצום רב במשך ימות השבוע, כדי שיוכל לכבד ולענג את השבת במטעמים לרוב ובעיקר במצוות אכילת דג ביום השבת, משום כך כינו אותו הבריות יוסף מוקיר שבת.

בשכנותו גר נכרי אחד שנכסיו מרובים ביותר, אך כגודל הונו כך הייתה גדולה קמצנותו. יום אחד אמרו לנוכרי החוזים בכוכבים: כל נכסך יפלו לידי יוסף שכנך. נבהל הנוכרי, הלך ומכר את כל נכסיו וקנה בהם יהלום, הכין לעצמו כובע לבד מפואר, שבצו במשבצות של זהב ובתוכם קבע את היהלום היקר. כך היה בטוח שיהא בידו לשמור על רכושו תחת ידו. אך כשעבר בגשר, הפריחה הרוח את הכובע והטילה אותו לים, היישר אל תוך לועו הפעור של דג גדול. התנחם הגוי שלפחות לא יקח היהודי את רכושו והלך לדרכו אבל וחפוי ראש.

אך כעבור ימים אחדים נצוד הדג והביאוהו לשוק ביום שישי אך מפאת השעה המאוחרת לא נמצאו קונים בשוק, התעצבו הדייגים אל לבם, דג יפה זה לא יהא אדם לוקחו? עד שאמרו: לכו והביאוהו אצל יוסף מוקיר שבת, כי רגיל לקנות דג לכבוד שבת ודאי ישמח בדג גדול ויפה.

ואכן הביאו את הדג אל יוסף ששמח על שביכולתו לענג את השבת כראוי וקנה את הדג. והנה חותך יוסף את בשרו ומצא בתוכו יהלום. שמח יוסף ביותר על שכעת יוכל לענג את השבת בכפל כפלים. לאחר השבת מכר יוסף את המרגלית בכסף רב מאוד והפך לעשיר מופלג. פגשו זקן אחד (לפי רבותנו היה זה אליהו הנביא) ואמר לו: מי שלוה בשביל השבת, השבת פורעת לו את כל חובותיו.

הקצב מכבד השבת

אמר רבי חיא: פעם אחת נתארחתי אצל בעל בית בלודקיא והביאו לפניו שלחן אחד של זהב ומשאו ששה עשר בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתונות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים. וכשהן מניחין, אומרים: 'לה' הארץ ומלואה' וגו' (תהלים כד, א). וכשהן מסלקין אותו אומרים: 'השמים שמים לה' וגו' (שם קטו, טז). אמרתי לו: במה זכית לכך? אמר לי קצב הייתי וכל בהמה שהיתה נאה ושמנה מחברתה, אמרתי: זו לשבת. אמרתי לו: ברוך המקום שזיכך לכך: (שבת קט).

מי אמר את הכותרת שלמעלה? האם הרבנות הראשית? או שמא חברי הבד"ץ החרדי? דוקא בימים שישנו ויכוח על שמירת השבת במרחב הציבורי, כדאי להיזכר במנהיגי העבר, אשר ראו בשמירת המסורת היהודית יסוד בתקומת עם ישראל בארצו, גם אם לא שמרו מצוות בעצמם:

סגולה לנחלה

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים, שנאמר: 'אז תתענג על ה' וגו' וכתבי: 'נחלת יעקב אביך' (ישעיה נח, יד) לא כאברהם, דכתיב ביה: 'קום התהלך בארץ' וגו' (בראשית יג, יז); ולא כיצחק, דכתיב ביה: 'כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האלה' (שם כו, ג), אלא כיעקב, דכתיב ביה: 'ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה' (שם כח, יד). רב נחמן בר יצחק אמר: נצול משעבוד מלכיות, כתיב הכא: 'והרכבתיך על במתי ארץ' (ישעיה נח, יד) וכתבי התם: 'ואתה על במותינו תדרך' (דברים לג, כט):

שבת קיח, א

עירית תל-אביב

מודעה עירונית מ' 36

נגד חלול שבת בפרהסיא

מועד במות צבוריות, ובתוכן במות המועצה העירונית, פנו כמה וכמה לצבור התל-אביבי בבקשה ובדרישה נמרצה להמנע מחלול שבת בפרהסיא, דבר הפוגע ברגשות הצבור החרדי שבעיר וכן בשמנה הטוב של תל-אביב כעיר עברית טהורה.

לצעדנו העולה הדיבור רק מקום אחד עדים לחלול שבת בפרהסיא מידת בידור ק"י הנשיא, מנהיג בידור הנסיעה מרב שאון ותנועה ברחובות העיר באפניטוק, אפנים וכו' לפעמים גם ליד בתי-הכנסת בשעת התפילה עם כמה מבתי הקפה שבקר-ביתור אלה שעל שפת הים-אגם שומרים על הנבחר אשר שבת ימים העיריה ונחנים חרות נמירה במקום ובמסגרת כמשתה החלל.

המנע הוח מסאב ויחלם כאחד לא רק את החרדים כי אם גם את חוצה לארץ בתל-אביב עיר ואם בישראל יודעתם של מרכזי החרדות בטולה אשר נחלקו מתוכן ומסמכות יחידות.

עויות תל-אביב פנת אפוא ימים הצבור החשובים והחידשים מקרוב באי-ידיהם מרס אים יודעים אולי את מנהיג העיר הוות-ומבקשת לנהוג כבוד בשבת ולשמור מילה מדרגת עם כפי שיסוד ועניש.

ואלה הם דרישותינו לצבור:

- א. האבטובוסים הצבוריים- גם אלה השייכים לממשלות מתבקשים לא לנסוע ברחובות תל-אביב בימי שבת וחגים.
- ב. כל התנויות ובתי העסקים צריכים להיות סגורים מערב שבת עד מוצאיה המסעדות ובתי הקפה יכולים להיות פתוחים רק בשעות הקבועות ע"י העיריה בהסכם עם הרבנות הראשית- כדי למסור בחוק הענין על אודות שמירת השבת שנתקבל פה אחד ע"י מועצת העיריה.
- ג. כל בעלי האוטובוסים הפרטיים ואפני-הנע מתבקשים לא לנסוע בעיר בימי שבת וחג.
- ד. גם בעלי עגלות ואוטובוסים לא-יחידים מתבקשים לא לעבור לפני בתי-הכנסת בשעת התפילה בשבת וביום-שישי.

זכרו, כי השבת היא אות הסולידריות הלאומית הנפלאה ביותר מדור ודור, וכך הפוגע בה - באחדות ישראל הוא פוגע.

אנו מקיים, כי הצבור המבוגר והתרבותי של עירנו יבין וישים לב לבקשתנו זו, ולא יגרור למריבות אחים ומדנים בלתי-פוסקים הנגרמים ע"י חלול השבת בפרהסיא.

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו !

מ' דיזנגוף

1933

מודעה משנת תרצ"ג 1933 של מאיר דיזנגוף ראש העיר הראשון של תל אביב בקריאה לשמור על השבת במרחב הציבורי!

כללים בהלכות שבת

א. שבייתה בשביעי ממלאכה - מצות עשה, שנאמר "וביום השביעי תשבות" (שמות כג, יב; שמות לד, כא). וכל העושה בו מלאכה, ביטל מצות עשה, ועבר על לא תעשה, שנאמר "לא תעשה כל מלאכה" (שמות כט; דברים ה, ג). ומה הוא חייב על עשיית מלאכה-אם עשה ברצונו בזדון, חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה (בימי המקדש), נסקל; ואם עשה בשגגה, חייב קרבן חטאת קבועה.

ב. כל מקום שנאמר בהלכות שבת שהעושה דבר זה חייב-הרי זה חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה, חייב סקילה; ואם היה שוגג, חייב חטאת. וכל מקום שנאמר שהעושה דבר זה פטור-הרי זה פטור מן הכרת, ומן הסקילה, ומן הקרבן; אבל אסור לעשות אותו דבר בשבת: ואיסורו מדברי סופרים, הרחקה מן המלאכה; והעושה אותו בזדון, מכין אותו מכת מרדות. וכן כל מקום שנאמר אין עושין כך וכך, או אסור לעשות כך וכך בשבת-העושה אותו דבר בזדון, מכין אותו מכת מרדות. וכל מקום שנאמר מותר לעשות כך וכך, הרי זה מותר לכתחילה. וכן כל מקום שנאמר אינו חייב כלום, או פטור מכלום-אין מכין אותו כלל.

ג. דברים המותרים לעשותן בשבת, ובשעת עשייתן אפשר שתיעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תיעשה-אם לא נתכוון לאותה מלאכה, הרי זה מותר. כיצד? גורר אדם מיטה וכיסא ומגדל וכיוצא בהן בשבת, ובלבד שלא יתכוון לחפור חריץ בקרקע בשעת גרירתו; ולפיכך אם חפרו הקרקע, אינו חושש בכך-לפי שלא נתכוון. וכן מהלך אדם על גבי עשבים בשבת, ובלבד שלא יתכוון לעקור אותן; לפיכך אם נעקרו, אינו חושש. ורוחץ ידיו מעפר הפירות וכיוצא בו, ובלבד שלא יתכוון להשיר השיער; לפיכך אם נשר, אינו חושש. פרצה דחוקה מותר להיכנס לה בשבת, אף על פי שמשיר צרורות. וכן כל דבר שאינו מתכוון כגון זה.

ד. עשה מעשה, ונעשית בגללו מלאכה שוודאי תיעשה בשביל אותו מעשה אף על פי שלא נתכוון לה, חייב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שלא תיעשה אותה מלאכה. כיצד: הרי שצריך לראש עוף לשחק בו לקטן, וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מגמתו להריגת העוף בלבד, חייב: שהדבר ידוע, שאי אפשר שייחתך ראש החי אלא והמוות בא בשבילו, וכן כל כיוצא בזה.

ה. כל העושה מלאכה בשבת אף על פי שאינו צריך לגוף המלאכה, חייב עליה. כיצד? הרי שכיבה את הגר מפני שהוא צריך לשמן כדי שלא יאבד, או כדי שלא ישרף חרס של גר חייב: מפני שהכיבוי מלאכה, והרי נתכוון לכבות, ואף על פי שאינו צריך לגוף הכיבוי, ולא כיבה אלא מפני השמן או מפני החרס או מפני הפתילה הרי זה חייב. וכן המעביר את הקוץ ארבע אמות ברשות הרבים, או המכבה את הגחלת, כדי שלא יזוקו בהן רבים חייב: אף על פי שאינו צריך לגוף הכיבוי, או לגוף ההעברה, אלא להרחיק ההיזק הרי זה חייב, וכן כל כיוצא בזה.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עילון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עילון זה מוקדש:

להפאת: אברהם צימרון. שרה בת שמחה. ציפורה ורדשע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עור בן עישה. תקוה בת עזיה. אלנה בת גאן. אסתר בת זחבה. מואל בת ענלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. דראל בן אביגל. אלנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוררת. עזר בן רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל. יצחק דרעי הי"ד. להחיות נעדר זצ"ל ושביי ובהם: אורון שאל, מריל גולדי, גיא חבר, רון ארד, יחזקאל כץ, צבי פלדמן. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. יונה יונה. סופר מנחם. יעקב בנציון. מוסקס חיים דרעי. הרב אברהם צוקרמן. נדיר נחום. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. אורן מועלם. אליהו מויטו. דוד גרוסברג. מירי פולק. עמוס דגיר. ריי שלמה. סימנאב משה יודנה. יצחק זקן בן סולקה. נעים משה. אורן מורד. יצחק ומנחם אילון. נסים וסליקה שושן. נדירה שמעון. פיה גזר. וזה קלון. לאה צימרון. ליט שבת. חנה יצחק. אסתר חרד. אסתר בת תרא. אליה בת פריחה. מרים קדושים. תירצה זיגדון. אסתר וענבר נחום. דן ונועה זרע. דניאל אלמלח. מנחם הלוי. יצחק ואלה אסתרנו. אליהו אדרי. עזיה עמוס. חות יעקב. חיה רחל לוי. וזה שרעבי. מרים יחודה. שמואל לנבר. נעמה בת מגודה. עליה מועלם. עליה סון. שרה אולאל. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקוב. מיטל ועקין. דסיה ששפטט. עישה דרין. ברכה סופר. כמישה רדי. כמישה סון. אילן סובל. מרים בת רחל. נאח סון. אלה שרד זיל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שגדור. שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת צימרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עילון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעילון זה בשעת התפילה